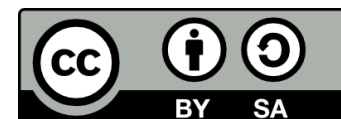

Κοινωνία και Τρόφιμα

Ενότητα 5^η: Αστική Γεωργία (Urban Garden Allotments)

Μαρία Παρταλίδου
Τμήμα Γεωπονίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Θεματικές Ενότητες Μαθήματος:

- Κοινωνιολογία του τροφίμου.
- Διατροφικά πρότυπα και κοινωνικές ομάδες.
- Εντοπιότητα και ιδιοτυπία τροφίμων.
- Τροφομίλια - Τοπικά συστήματα τροφίμων
- Σπατάλη τροφίμων (Food Waste και Food loss).
- Επισιτιστική κυριαρχία (Food Sovereignty)- Κινήματα τροφίμων.
- **Αστική Γεωργία (Urban Garden Allotments).**

Ενότητα 5^η: Αστική Γεωργία (Urban Community Gardens /Allotments)

Η αστική γεωργία ίσως φαντάζει σχήμα οξύμωρο.

Αστικοί Λαχανόκηποι στη Ρίγα της Λετονίας, 2014.

Φωτογραφία : Μαρία Παρταλίδου

Πόλη-Άστυ

Ύπαιθρος-Γεωργία

Πηγή: ΑΣΤΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ. Μελέτη δύο αστικών δημοτικών αγροκτητίων (Θέρμη και Αλεξανδρούπολη) Φορέας Υλοποίησης : ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ – Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας. Επιστημονικά υπεύθυνη: Αναπλ. Καθηγήτρια Θεοδοσία Ανθοπούλου

Ορίζοντας την Αστική Γεωργία

- «Η καλλιέργεια φυτών ή/και η εκτροφή ζώων μέσα στον αστικό ιστό ή στις παρυφές της πόλης» (FAO, 1999).
- Ασκείται από τους κατοίκους της πόλης (με σκοπό κυρίως την οικιακή κατανάλωση φρέσκων προϊόντων) χρησιμοποιώντας φυσικούς πόρους της πόλης, ενώ τα προϊόντα και οι υπηρεσίες της επίσης απευθύνονται στην πόλη.

Αστικός Λαχανόκηπος στη Λισαβόνα, 2014
Φωτογραφία : Μαρία Παρταλίδου

Πολυλειτουργικότητα Αστικής Γεωργίας

- Γεωργία επιβίωσης και κοινωνικής ενσωμάτωσης (βασικά τρόφιμα, απασχόληση σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες).
- Γεωργία του ελεύθερου χρόνου και αναψυχής (δίνει διεξόδους ξεκούρασης από τους ασφυκτικούς ρυθμούς της πόλης).
- Γεωργία αστικής αναζωογόνησης (σε υποβαθμισμένες βιομηχανικές περιοχές του δυτικού κόσμου, περιβαλλοντική αποκατάσταση).

Πηγή: [RUAF](http://www.ruaf.org), Urban Agriculture Magazine

Ιστορική αναδρομή στην Αστική Γεωργία

- Δεν είναι ένα καινούργιο φαινόμενο.
- Συνοδεύει πάντα από κοντά την πόλη.
- Ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης.
- Με διάφορες μορφές.
- Με διαφορετικά κίνητρα.

«Κήποι της Ανακούφισης» (*Depression Relief Gardens*)

- Κατά την μεγάλη οικονομική ύφεση 1929-1930.
- Εξασφάλιση τροφής και εργασίας των πληττόμενων κοινωνικών ομάδων.
- Ανακούφιση από την γενικευμένη κατάθλιψη του πληθυσμού των πόλεων.

Πηγή: calendar.theberkshireedge.com

«Κήποι της Νίκης» (Victory Gardens)

- Εμφανίστηκαν κατά τον Α΄ και Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στις Η.Π.Α., τον Καναδά και το Ηνωμένο Βασίλειο.
- Οργανωμένη προσπάθεια αποφυγής επισιτιστικών κρίσεων εξαιτίας του πολέμου.
- Ανεφοδιασμό στρατευμάτων στα πεδία της μάχης.
- Ενδυνάμωση κοινωνικής ευθύνης και πατριωτισμού εν καιρώ πολέμου.

Πηγή: forevervictorygardens.com

Κοινοτικοί Λαχανόκηποι (Community Gardens)

- Εμφανίζονται στα μέσα της δεκαετίας του 1970 στην Νέα Υόρκη, με τα αναδυόμενα κινήματα της αποκαλούμενης Αντάρτικης Κηπουρικής (*Guerilla Gardening*).
- Διεκδικούν την (επαν)οικειοποίηση του δημόσιου χώρου.

Ron Finley: [“Growing food is like growing your own money”](#)

Η Αστική Γεωργία στην Ελλάδα

- Οι Κήποι του Τμήματος Γεωπονίας στο Αγρόκτημα (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).
- Κινήσεις πολιτών (Περιαστικές Καλλιέργειες/ ΠΕΡΚΑ-Θεσσαλονίκη & Αγρός Ελληνικού/Αθήνα).
- Δημοτικές πρωτοβουλίες (Δημοτικοί Λαχανόκηποι σε όλη την Ελλάδα).

Εμβληματικός Λαχανόκηπος Α.Π.Θ.

Λαχανόκηπος ΑΠΘ. Φωτογραφίες: Μαρία Παρταλίδου, 2013

Καλλιέργειες κηπευτικών για τους πολίτες

«Στο Αγρόκτημα του ΑΠΘ με πρωτοβουλία του Τμήματος Γεωπονίας, του Αγροκτήματος και των Πρυτανικών αρχών έχουν δημιουργηθεί 620 κήποι έκτασης 100 τμ και έχουν δοθεί μετά από δημόσια κλήρωση σε πολίτες της Θεσσαλονίκης για να τους καλλιεργήσουν σύμφωνα με τις αρχές της βιολογικής γεωργίας υπό την επίβλεψη καθηγητών και φοιτητών της Σχολής».

Καθ. Κωβαίος Δ. (2014) *Κοσμήτορας Σχολή Γεωπονίας, Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος*

Φωτογραφία: Μαρία Παρταλίδου, 2013

Κύριοι στόχοι της δράσης

- Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση πολιτών στις μεθόδους της βιολογικής γεωργίας.
- Παραγωγή ποιοτικών προϊόντων, που θα καλύπτουν μέρος των διατροφικών αναγκών των καλλιεργητών.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ασχολούνται με τη γη.
- Εκπαίδευση φοιτητών Α.Π.Θ. που θα συμμετέχουν στη λειτουργία των κήπων με συμβουλευτικό ρόλο.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας και κοινωνική προσφορά του Πανεπιστημίου και του Τμήματος Γεωπονίας.

Πηγή: http://eco.auth.gr/wordpress/?page_id=3447

Το Αγρόκτημα του Πανεπιστημίου και η Γεωπονική Σχολή παρέχουν:

- Συμβουλευτική υποστήριξη από φοιτητές της Σχολής και γεωπόνο-βιοκαλλιεργητή.
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια.
- Νερό άρδευσης, με ανεξάρτητη παροχή σε κάθε τεμάχιο.
- Κοινόχρηστους χώρους υγιεινής.

«Η συμμετοχή του κοινού ξεπέρασε κάθε προσδοκία: υποβλήθηκαν 4.768 αιτήσεις από τις οποίες στις 5/4/2012 κληρώθηκαν 300 δικαιούχοι και 100 επιλαχόντες».

Πηγή: http://eco.auth.gr/wordpress/?page_id=3447

ΠΕΡιαστικές ΚΑλλιέργειες

- Η Ομάδα ΠΕΡ.ΚΑ. δημιουργήθηκε στις αρχές του 2011 από ανθρώπους της πόλης που έχουν ως στόχο την **συλλογική καλλιέργεια λαχανικών, εποχιακών φρούτων, λουλουδιών και βοτάνων σε αγρό μέσα ή κοντά στην πόλη της Θεσσαλονίκης.**

«Τον Μάρτιο του 2011 σε ένα εγκαταλελειμμένο στρατόπεδο 700 στρ. στην Δυτική Θεσσαλονίκη

Πηγή: <http://perka.org/>

Δημοτικοί λαχανόκηποι στην Ελλάδα

Φορέας Υλοποίησης : ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ – Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας

Επιστημονικά υπεύθυνη: Αναπλ. Καθηγήτρια Θεοδοσία Ανθοπούλου

Αστική γεωργία: Κοινωνική Ένταξη και Βιώσιμη πόλη. Το παράδειγμα των δημοτικών λαχανόκηπων.

Θεοδοσία Ανθοπούλου, Πάντειο
Πανεπιστήμιο

Μαρία Παρταλίδου, Σχολή Γεωπονίας,
Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος
Τμήμα Γεωπονίας, Τομέας Αγροτικής
Οικονομίας, Α.Π.Θ.

**ΠΕ.1: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΎΦΕΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ
ΑΣΤΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ**

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Δρ. Σ. Νικολαΐδου, Ο. Κολοκούρης Μ.Sc.

Ομάδα έργου: Θ. Ανθοπούλου, Μ.Παρταλίδου, Α.Μωυσίδης, Π.Ανθόπουλος,
Σ.Σιαμίδου Μ.Sc., Σ.Κτίστου Μ.Sc.
Ρ.Βέρου (φοιτήτρια Ε.Μ.Π.)

Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα «Περιβαλλοντική έρευνα - καινοτομία - επιδεικτικές
δράσεις - διεθνής συνεργασία 2012», ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ – Υ.Π.Ε.Κ.Α.

ΑΘΗΝΑ, 2012

Δήμος Αλεξανδρούπολης

27 στρ. [πρόβλεψη 270 τεμάχια με την ολοκλήρωση]

63 αιτούντες (δείγμα)

Δήμος Θέρμης/Ν. Ραιδεστός

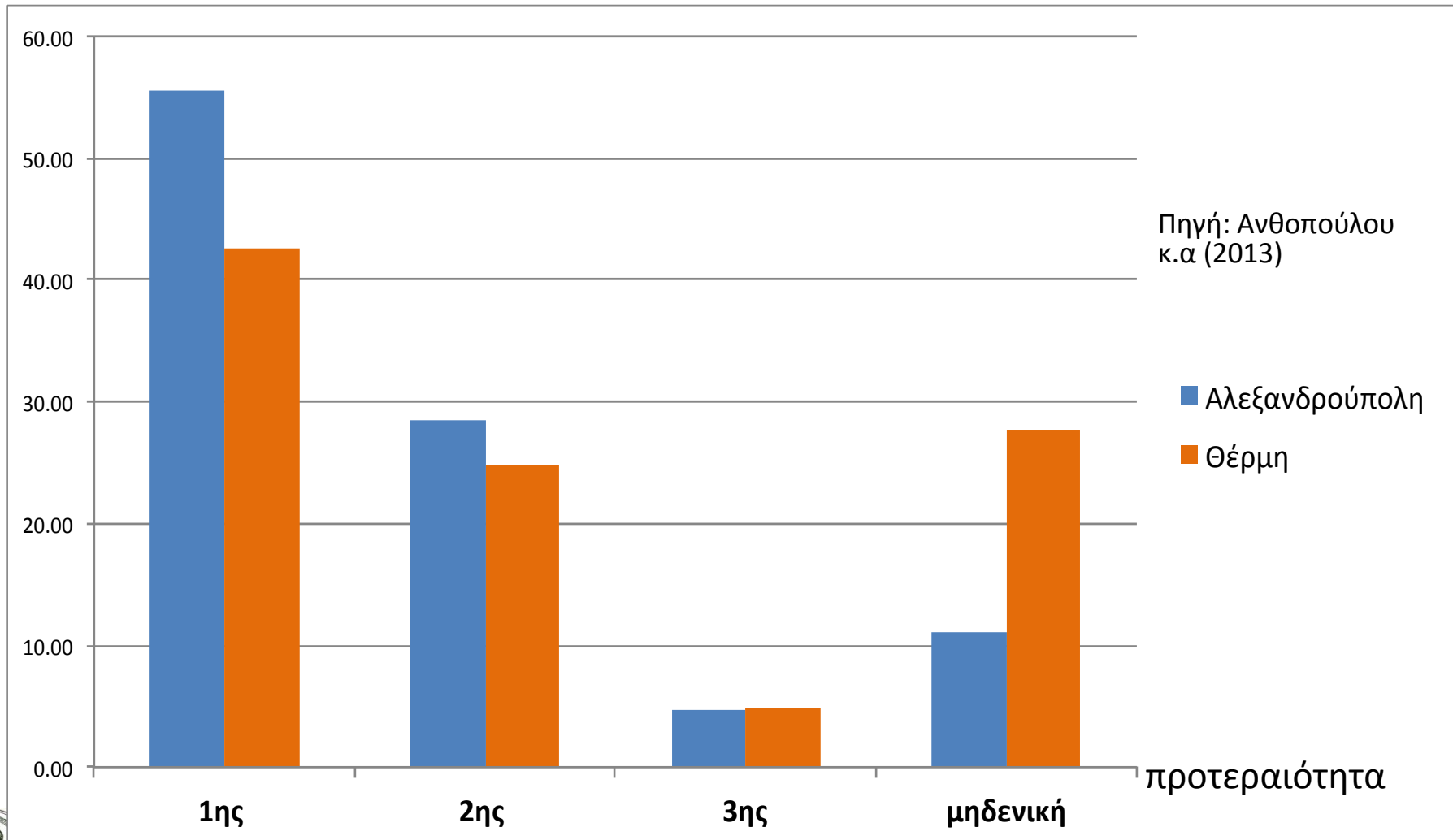
15 στρ. [πρόβλεψη 180 τεμάχια με την ολοκλήρωση]

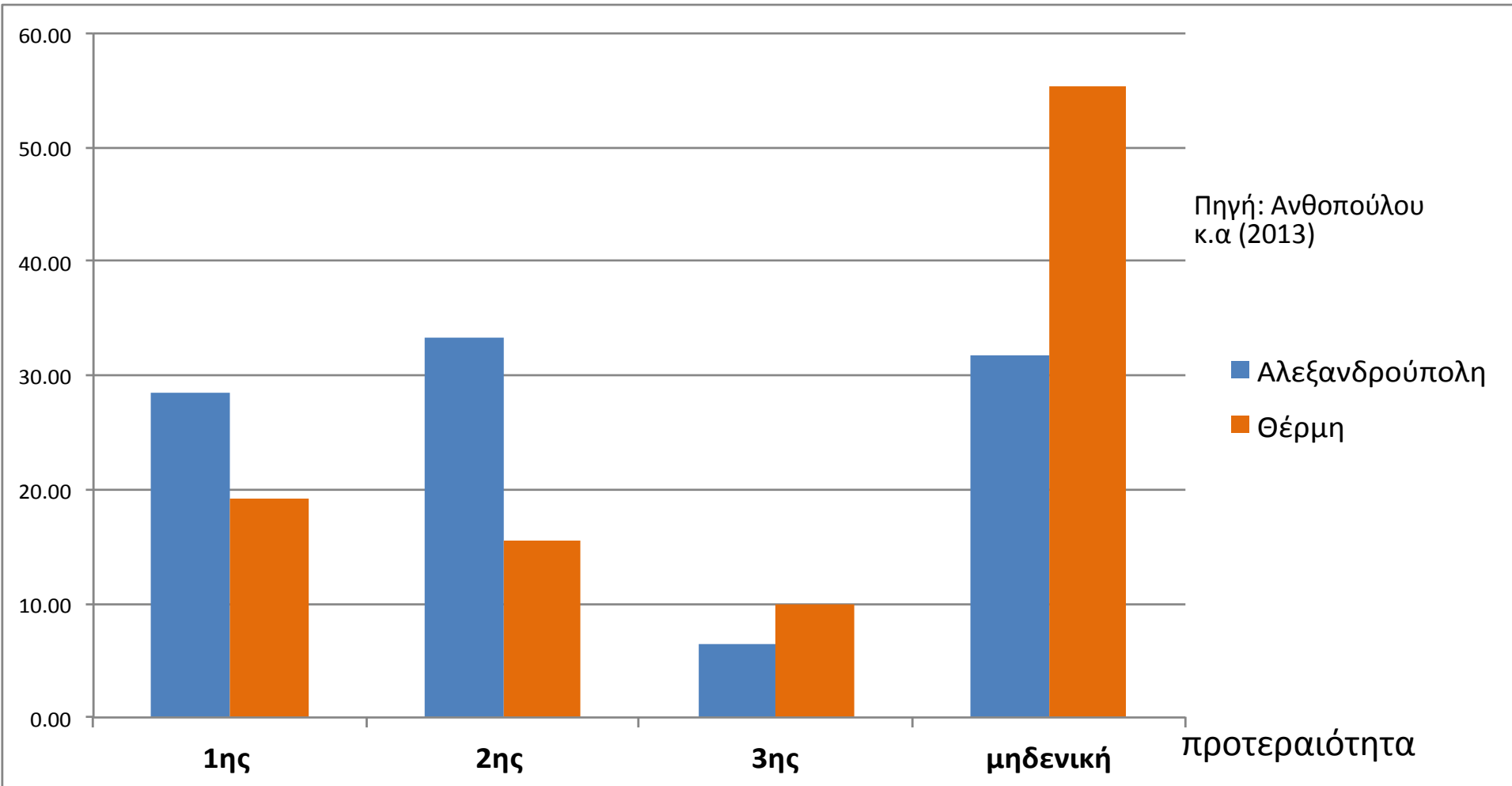
141 αιτούντες (πληθυσμός)

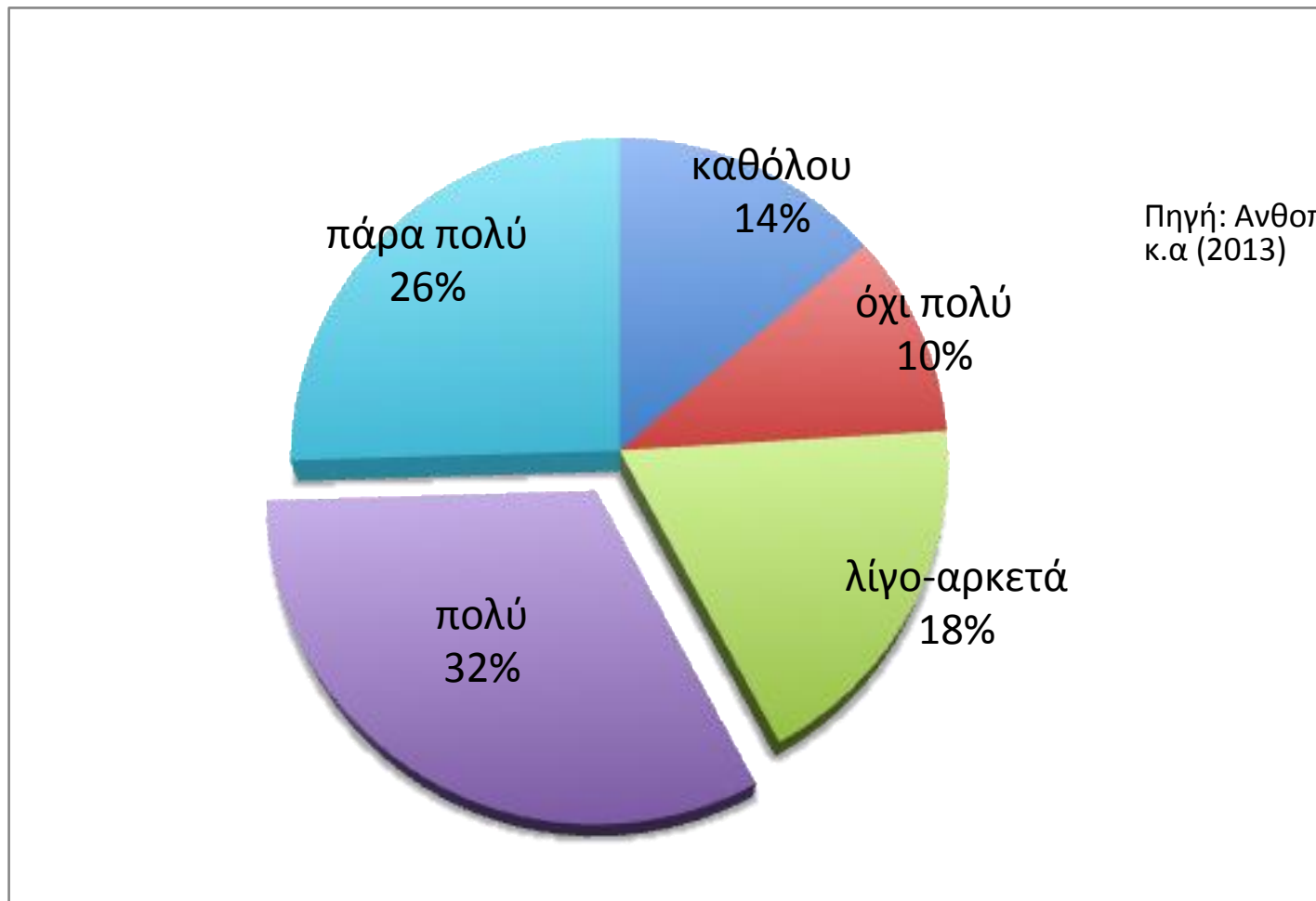
«Να παράγω τα δικά μου προϊόντα, να ξέρω τι τρώω»

«Οικονομικοί λόγοι στο πλαίσιο της επιβίωσης»

Η οικονομική κρίση έπαιξε ρόλο στην απόφασή σας για αίτηση στον λαχανόκηπο;

Βιωματικές εμπειρίες -Μαρτυρίες (1)

οι φωτογραφίες δεν ταυτίζονται με τις μαρτυρίες για λόγους επιστημονικής δεοντολογίας -διασφάλισης της ανωνυμίας

«...ο κύριος λόγος ήταν να κινητοποιηθώ.. για ένα διάστημα ήμουν άνεργη, τώρα δουλεύω περιστασιακά – και για λίγες ώρες -ήθελα κάτι να με... κρατά σε εγρήγορση...εργασιοθεραπεία που λέμε. Ο οικονομικός λόγος δεν ήτανε κύριος...αν δεν είχα τον αγρό θα έβλεπα τηλεόραση...μου έδωσε νόημα ζωής..ακόμη και αν βρω μόνιμη δουλειά δεν θα τον αφήσω!»

Πηγή: Ανθοπούλου
κ.α (2013)

Φωτογραφία: Μαρία Παρταλίδου, 2013

Βιωματικές εμπειρίες -Μαρτυρίες (2)

οι φωτογραφίες δεν ταυτίζονται με τις μαρτυρίες για λόγους επιστημονικής δεοντολογίας -διασφάλισης της ανωνυμίας

«Για τη γυναίκα περνάει η ώρα... για τον άντρα είναι δύσκολο..εγώ συνταξιούχος, εεε τώρα τι να κάνω..δεν έχω πού να πάω, αναγκαστικά πήγαινα στο καφενείο...Τώρα πηγαίνω στον αγρό και πίνω το καφεδάκι μου με τους υπόλοιπους κάνω και οικονομία»

Φωτογραφία: Μαρία Παρταλίδου, 2013

Πηγή: Ανθοπούλου κ.α (2013)

Βιωματικές εμπειρίες -Μαρτυρίες (3)

οι φωτογραφίες δεν ταυτίζονται με τις μαρτυρίες για λόγους επιστημονικής δεοντολογίας -διασφάλισης της ανωνυμίας

«Το βασικότερο είναι το... βιοποριστικό, δεν είναι ο ενθουσιασμός του καινούργιου, την ήξερα τη γη... έψαχνα για ένα κομμάτι γης για χρόνια. Σκοπεύω να επεκταθώ και σε άλλη καλλιέργεια... επαγγελματικά»

Πηγή: Ανθοπούλου κ.α (2013)

Φωτογραφία: Μαρία Παρταλίδου, 2013

Βιωματικές εμπειρίες -Μαρτυρίες (4)

«Μέχρι τώρα τρώγαμε ΑΝΟΣΤΑ... οι ντομάτες μύριζαν περισσότερο αγγούρι παρά ντομάτα! Το καταλαβαίναμε, αλλά ΕΠΙΛΟΓΕΣ δεν είχαμε...τώρα με τον λαχανόκηπο μας δόθηκε η δυνατότητα!»

Φωτογραφία: Μαρία Παρταλίδου, 2013

Πηγή: Ανθοπούλου κ.α (2013)

Βιωματικές εμπειρίες -Μαρτυρίες (5)

«Για μένα, για να 'μαι ειλικρινής ήταν και μια σύνδεση με το παρελθόν...με τον πατέρα μου..τον έχω χάσει και κάθε φορά που πάω εκεί νομίζω ότι είμαστε μαζί. Και προσπαθώ να κάνω και τις δουλειές όπως ο πατέρας μου, με τα χέρια.. δεν πρόκειται να βάλω τρακτεράκι».

Φωτογραφία: Μαρία Παρταλίδου, 2013

Πηγή: Ανθοπούλου κ.α (2013)

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Ανθοπούλου, Θ., Παρταλίδου Μ. Μωυσίδης, Α. Νικολαΐδου, Σ. Κολοκούρης Ο. (2013). ΑΣΤΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ. Μελέτη δύο αστικών δημοτικών αγροκηπίων (Θέρμη και Αλεξανδρούπολη) Φορέας Υλοποίησης: ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ – Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας. Επιστ. Υπ. Αναπλ. Καθ. Θ. Ανθοπούλου.
- Κωβαίος, Δ. (2014). «Η σύνδεση του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με την Ελληνική κοινωνία: Το παράδειγμα των κήπων του Τμήματος Γεωπονίας στο Αγρόκτημα». Εισήγηση στο 5ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΑ «Στοχεύοντας στην Αγροτική Ανάπτυξη. Η σύνδεση της επιστημονικής γνώσης με την παραγωγή».
- Partalidou, M. (2014). The case study of Greece An overview on driving forces, perceived motive and lived experiences pp. 63-65.
http://www.urbanallotments.eu/fileadmin/uag/media/D_Meetngs/Riga/Riga_report_revised_NK.pdf.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μαρία Παρταλίδου.
«Κοινωνία και Τρόφιμα. Αστική Γεωργία (Urban Garden Allotments) ».
Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS226/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Αλεμπάκη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014

